

SİBER ETİK 4.0: İNSANLIĞA DEĞERLERLE HİZMET ETMEK

Christoph Stückelberger / Pavan Duggal (Eds.), *Cyber Ethics 4.0: Serving Humanity with Values*, Geneva: Globethics.net, 2018

Büşra Güler *

Editörlüğünü Christoph Stückelberger ve Pavan Duggal'ın yaptığı *Siber Etik 4.0: İnsanlığa Değerlerle Hizmet Etmek* kitabında birçok ülkeden ve uluslararası kuruluşlardan yazarlar, çeşitli konuları incelemiş ve çözümleri etik açıdan ele almışlardır. Yedi bölümden oluşan kitapta yirmi beş makale yer almaktadır. Eser siber etik, siber uzayla ilgili neyin doğru neyin yanlış olduğu iyi ve kötünün ne olduğuna odaklanmayı amaçlarken, yazarlar temel değer ve erdemleri siber teknoloji ve siber toplumdan kaynaklanan spesifik yeni zorluklara değinmiştir. Kitabın hedef kitlesi şunlardır; öğretmenler, öğrenciler, politikacılar, işletmeler, hastaneler, sivil toplum kuruluşları ve dini organizasyonlardır.

Kitabın *Giriş* kısmı Stückelberger ve Duggal tarafından yazılmıştır. Siber Uzay, fiziksel dünya ile hesaplanamayan etkileşimlerle birlikte, sanal gerçekliğin küresel dünyası, fiziksel dünyaya paralel bir dünyadır. Siber Uzay son otuz yılda önemine bağlı olarak katlanarak büyümüştür. Her yerde ve her zaman, uydular, bilgi teknolojileri, internet, hava durumu tahminleri, büyük veri toplama sistemleri, gıda üretimi, sağlık sistemleri, mahkemeler, eğitim, e-devlet, kültür, müzik ve din yoluyla vardır. Bu nedenle, modern toplumun siber alanla bağlantılı ve bundan etkilenen tüm yönlerini içeren bir siber toplumdan bahsetmek mümkündür. Bugün dünyada toplumun tüm sektörleri, kişisel yaşamda bir bilgisayar, cep telefonu olmasa bile, zaten siber dünyanın bir parçasıdır. Büyük beklentiler ve fırsatlar varken aynı zamanda korku ve zorluklar da vardır.

Siber Etik, siber uzayla ilgili doğru ve yanlış, iyi ve kötü yönelimi sağlamayı amaçlamaktadır. Siber teknolojilerden ve siber toplumdan kaynaklanan yeni zorluklar ve durumlar temel değerleri ve erdemleri uygulamaya ve değiştirmeye çalışır. Siber uzay toplumun tüm kesimlerini etkilediğinden, siber etik hemen hemen tüm etik alanlarını içermektedir. Bu kitabın adı Siber Etik 4.0 olmakla birlikte bu isim aslında Dördüncü Sanayi Devrimi'ne, özellikle yapay zeka ile ilgili yeni teknolojilerin veri internet ve veri tabanlı hızlı gelişmeleri için kullanılan bir terimdir.

* Endüstri Mühendisi, Konya Teknik Üniversitesi Doktora Öğrencisi.

Siber dünya, tanım gereği fiziksel sınırları olmayan bir dünyadır. Ulusal ve uluslararası mevzuatlarla bile, temelde küreseldir ve bu nedenle çok dilli, çok kültürlü, çok dinli, çok ulusludur. Bu nedenle siber alandaki etik aynı zamanda küresel, birbirine bağlı, çok kültürlü, çok dinli ve çok felsefidir. Bu çeşitlilik bu kitapta çeşitli yazarlar, çeşitli kıtalardan gelen ve uluslararası katkılardan oluşan bir topluluktan gelen katılımcıların değerleri ile ifade edilmiş ve diyalog süreçlerinde inandıkları gibi davranarak, geleneklerine sadık kalarak etik cevaplar geliştirilmişlerdir. Makaleler çeşitli olmasına rağmen siber dünya temel Birleşmiş Milletlerin (BM) ihtiyaçlarına cevap vermek zorundadır, mahremiyete ve özgürlüğe saygı duymak, eşitliği ve kapsayıcılığı artırmak, hayatı korumak vb. birçok ortak değeri göstermektedir. BM Cenevre Genel Müdürü Michael Møller, Kasım 2017’de Cenevre’de İnternet Yönetimi üzerine “Ne ulusal hükümetler, ne teknoloji sektörü, ne sivil toplum, ne de başkaları teknolojik ilerlemenin zorluklarını tek başına çözemez” demiştir. Kitapta siber ile ilgili teknolojilerin fırsatlarına ve tehditlerine değinmiştir. Tüketiciler ve uzmanlar YZ dâhil olmak üzere siber alandaki gelecekteki teknolojik gelişmelerden çok şey beklemektedir. Tüketicilerin yanı sıra yeni siber teknolojilerle ilgili uzmanların kişisel verilerin güvenliği ile ilgili temel endişeleri vardır.

306

Giriş kısmından sonra kitabın yedi bölümünden olan *Bölüm I* “Siber Alanda Etik. Bir Genel Bakış”, temel değerleri ve erdemleri ve yasal perspektifleri geliştirmektedir. Etik değerler ve yasal düzenlemeler ikizdirler. Hukuk ve etik arasındaki ilişki birçok makalede ortaya çıkmakta ve iki kitap editörünün bir etik uzmanı (Christoph Stückelberger) ve bir hukuk uzmanı (Pavan Duggal) olduğu gerçeğini yansıtmaktadır. Bölüm I başlığı altındaki ilk makale *Siber Toplum: Temel Değerler Ve Erdemler-Christoph Stückelberger, İsviçre*. Kitabın editörlerinden olan Stückelberger Basel Üniversitesinden emekli etik profesörüdür. Globethics.net Vakfı kurucusu ve başkanıdır. Ekonomi, çevre, teknoloji, politika, barış, sürdürülebilirlik, medya ve diğer alanlarda uygulamalı etik üzerine birçok kitap ve makalenin yazarı ve editörüdür. Devlet ve özel sektör kuruluşlarında farklı etik komisyonlarında görev yapmaktadır. Bu makalesinde siber uzayın önemli özelliklerinin zaman, uzay, boyut, sanal, anonim, para, güç olduğunu belirtmiştir. Konu hakkında netlik oluşması ve kitabın daha iyi anlaşılması için öncelikle siber, siber uzay, siber toplum, veri, büyük veri, yapay zekâ, etik, siber etik, değer, erdem, norm kavramlarının tanımları yapılmıştır.

Siber toplumda siber uzayın toplumun tüm kesimlerini etkilediği siber etiğin de tüm etik alanlarını içerdiği belirtilmiştir. Siber etik, büyük ölçüde teknolojilerin etiğidir. Değerler ve erdemler bize rehberlik etmelidir. Ancak öncelikle, kullanıcıların siber uzayı kullanma konusundaki motivasyonlarına kısaca bakılmalıdır. İnsanlar bunu kullanırken birçok insan yapımı teknolojide olduğu gibi yapıcı ve yıkıcı sonuçlara yol açabilir. Siber kullanıcıların iyiye ve kötüye kullanma motivasyonları bilgi eğitimi, eğlence oyunları, zenginlik, aidiyet ağı, intikam, ideoloji, narsizm, can sıkıntısı gibi sıralanmıştır.

Yazara göre sanal ve maddi olmak üzere iki dünya varmış gibi davranmak etik değildir. Fiziksel alanda yapamayacağımız davranışları sanal alanda da yapmamamız gerekir. O yüzden dengelenmeye ihtiyaç vardır, dengeli bir değerler ve erdemler sistemi olmalıdır. Etik değerler ile yasal normlar arasındaki ilişki nedir? Öz-sorumluluk ve öz-düzenleme açısından etik çağrısı yeterli mi yoksa değerlere dayalı bağlayıcı yasalara mı ihtiyacımız var? Birçok kültürde, prensip temelli değerlerden ve norm temelli yasalardan daha da önemlisi, ilişkiye dayalı kararlardır, en önemlisi ilişkileri sürdürmek ve güçlendirmektir. Ulusal Siber Etik Kurulları kurulmalıdır, kurullarda önde gelen Bilgi Teknolojisi (BT) ve YZ şirketlerinde (Google ve Alibaba), Araştırma Etik Komitelerinin Alt Komiteleri olarak Üniversiteler ve çok taraflı kurumlardan da temsilciler bulunmalıdır. Avrupa Bilim ve Teknolojide Etik Grubu buna iyi bir örnektir. BM Genel Kurulu tarafından 2015 yılında onaylanan “Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri” 2015-2030’da olduğu gibi giriş bölümü temel etik değerlere dayanmaktadır; yiyecek, su, sağlık, eğitim gibi temel insan ihtiyaçlarına garanti altına almak, insan eşitliği, eşit muamele ve erişimde adalet, hareket karar özgürlüğü, sürdürülebilirlik, kalkınma ve ilerlemenin temeli olarak şiddeti ortadan kaldırmak.

Yapay zekâ şu anda etik konusunda en çok tartışılan konulardandır. Telekomünikasyon konusunda uzmanlaşmış BM ajansı ve siber sorunların çoğuna öncülük eden Uluslararası Telekomünikasyon Birliği 7-9 Haziran 2018 tarihlerinde Cenevre’de düzenlenen ve “İyi Küresel Zirveye Yönelik Yapay Zekâ: Yapay Zekâ Sürdürülebilir Kalkınmayı Nasıl Artırabilir?” konferansına göre sağlık, eğitim, gıda, su, vatandaşlık, barış için YZ gibi yeni teknolojilerin pozitif kullanımını desteklemek önemli bir çabadır. Ancak, aynı zamanda özerk silahlarla, siber suçlar gibi yeni teknolojilerin olumsuz şekilde kötüye kullanılmasına karşı hızlı ve net sınırlamalar, düzenlemeler ve yasalar geliştirilmesi gerekmektedir.

Avrupa Birliği (AB) Komisyonu, 2018 Haziran’da “Yapay Zekâ Üst Düzey Grubu”na yeni atamalar yaparak elli iki uzman atadı: Grup ayrıca, Avrupa Bilim ve Yeni Teknolojilerde Etik Grubunun ve bu alanda Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı’nın çalışmaları üzerine oluşturulacak etik ilkeleri hazırlayacaktır. Kurallar, adalet, güvenlik, şeffaflık, işin geleceği ve daha geniş bir şekilde gizlilik ve kişisel verilerin korunması, saygınlık, tüketicinin korunması ve ayrımcılık yapılmaması gibi temel hakların korunmasına etkilerini kapsayacaktır. Bu üst düzey grup ayrıca, 2018’den bu yana YZ’nin tartışılması için açık bir forum olarak oluşmakta olan “Avrupa YZ İttifakını” destekleyecektir. Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Çin, YZ araştırmalarına fon sağlama konusunda üst düzey liderler iken, AB demokratik yapısı ve geleneği ile geniş çapta demokratik bir süreç ve YZ gibi yeni teknolojiler üzerinde fikir birliği istemektedir.

Klasik üç üretim faktörü, doğal kaynaklar, emek ve sermayedir. Ancak Siber Toplumda veriler dördüncü, çok güçlü üretim faktörü haline gelmektedir. Büyük Verinin birleştirilmesi, internet üzerinden dakikadaki devasa veri aktarımına bakıldığında, birkaç platform üzerinden akış halinde olduğu görülebilir. Pek çok şirket, kişi ve devletin kendi verileri olmasına rağmen, en büyük veri mülkiyeti, birkaç dev Amerikan şirketindedir. Ayrıca Çin’in şirketleri de önemlidir. Kemer ve Yol olarak adlandırılan çok iddialı olan Yeni İpek Yolu girişimi ile Çin, Güneydoğu Asya’dan Doğu Afrika’ya altmıştan fazla ülkede altyapı bağlantıları kurmayı hedeflemektedir. Sadece demiryolları, limanlar ve yollar ile ilgili değil, aynı zamanda bu yolda “dijital ipek yolu” da vardır.

Makale değerler, erdemler, standartlar, yapay istihbarat etiği, siber kapitalizm, büyük veri konusunda bilgilendirme yapmış ve bazı sonuçlara varmıştır. Öncelikle eğitime önem verilmeli erdemlerin etik çerçevesi ayarlanmalıdır. Medya eğitimi genişletilmeli, siber cihaz tüketicilerinin sorumluluğu artırılmalıdır. Düzenlemeler konusunda ise ulusal ve uluslararası düzeyde yasal düzenlemeler mümkün olduğunca senkronize edilmeli, bir tarafta aşırı düzenleme/polis devleti/siber uzay koruması ile diğer tarafta yalnızca güçlü ve varlıklı olana fayda sağlayan liberal düzenlemeler arasındaki denge sağlanmalıdır. Etik komiteleri ulusal ve uluslararası siber uzay düzenleme kuruluşları olarak resmileştirilmelidir. Özellikle gelişmekte olan ülkeler, siber suç ve siber güvenlik konularında yetkin eğitimli uzmanlarla donatılmalıdır. Son olarak ekonomi konusuna siber uzayın finansmanı, fiyatlandırılması erişimin ücretsiz olup olmayacağı, devlete ait olup olmayacağı, reklamlarla finanse imkânı, hayırsever destekli olma potansiyeli, egemen devletler olan ABD ve Çin’in yeni bir soğuk

savaşa yol açması ihtimaline karşı demokratik düzenleme ve çok kutuplu siber dünya düzenlemelerine ihtiyaç duyulduğu vurgulanmıştır.

Bölüm I’de yer alan ikinci makale *Siber Hukuk ve Siber Etik: İkizlerin Birbirine Nasıl İhtiyacı Vardır* kitabın ikinci editörü olan Pavan Duggal tarafından yazılmıştır, Yeni Delhi, Hindistan, Hukuk Doktoru ve. Hindistan Yüksek Mahkemesi avukatıdır. Siber Hukuk ve Siber Güvenlik Hukuku alanında uluslararası üne sahip bir uzman otorite ve dünyadaki en iyi dört siber avukattan biri olarak kabul edilmektedir. Siber Güvenlik Yasası Uluslararası Komisyonu Başkanı ve Globethics.net Vakfı Yönetim Kurulu üyesidir.

Siber hukukun öneminden bahseden makale siber uzayın artan öneminin siber uzayla ilgili çok sayıda karmaşık yasal, politika ve düzenleyici konuları ortaya çıkardığından bahsetmektedir. Siber Hukuk, İnternet ve World Wide Web’in tüm yasal ve düzenleyici yönlerini ifade eden genel bir terimdir. Siber Hukuk’un ilk başlangıçları, ABD’de Utah Eyaleti’nde geçen ilk Siber Hukuk’la olmuş, farklı ülkeler siber yasal çerçevelerdeki farklı ulusal yasalarıyla ortaya çıktıkça uzun bir yolculuk başlamıştır. Ülkeler, 1997 yılında Genel Kurul tarafından kabul edilen BM Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu Elektronik Ticaret Yasası’ndan her zaman ilham almıştır. Ülkeler yalnızca e-ticareti teşvik etmek için ulusal yasaları ortaya koymakla kalmamış, aynı zamanda siber suçları yönetme, veri koruma, mahremiyet, fonların elektronik transferi, elektronik işlemleri düzenleme, elektronik kanıt, siber güvenlik ve diğer çeşitli konuları yönetmek için kapsamlı yasal çerçeveler de oluşturmuşlardır.

Siber Kanunlar, siber uzayda etik davranışla ilgili etik ilkeleri yinelemeyi ve pekiştirmeyi amaçlamıştır. Ülkeler siber güvenliği yöneten ve düzenleyen yeni yasal ulusal çerçevelerle ortaya çıkma konusunda yeni bir silahlanma yarışına başladıkları için, siber yasal çerçevelerin ve siber güvenlik yasal çerçevelerinin şimdi de siber etiğin gelişen ilkelerini göz önünde bulundurarak geliştirilmesi gerekmektedir. Yapay Zekânın ortaya çıkışı, Siber Hukuk tarafından ele alınması gereken yeni etik konular ve düşünceler ortaya çıkarmaktadır. Yapay Zekânın, yeni zekâyı geçtiği noktanın ötesinde gelişmesine izin verilmeli midir? Ayrıca Yapay Zekânın etik olarak insan iradesine uygun olmamasına ve bunun yerine insan toplumu için feci sonuçlar doğurabilecek bağımsız eylemlerde bulunmasına izin verilmeli midir? Siber Hukuk, siber etik ilkeler ve gelişen bir disiplin olarak siber etik için yeterli, güçlü, geçerlilik ve yaptırım sağlamalıdır. Siber Hukuk ve Siber Etik arasındaki bu kesişme, önümüzdeki

zamanlarda hukuk siteminin potansiyel evriminin ilginç bir alanını sunacaktır. Gittikçe daha fazla ülke, siber uzayda yapılan eylemlerin düzenlenmesiyle ilgili gelecekteki ulusal mevzuatın temeli haline gelmek için siber etik ilkelere giderek daha fazla güvенеcektir.

Bölüm I’de yer alan üçüncü makale *Bilgi Toplumunda Etik: Dokuz P-Globethics.net*. Globethics.net Vakıf: merkez ofisi Cenevre’de bulunan ve tüm kıtalarda on bölge ofisi ve iki yüz bin kayıtlı katılımcısı olan etik konusunda küresel bir ağıdır. Makale bilgi ve bilgi toplumlarının etiği hakkındadır. Değere dayalı kararlar ve bilgi, iletişim ve bilginin gelişimi için eylemler gerektirir. Bunlar yedi temel değerdir: eşitlik, özgürlük, özen ve şefkat, katılım, paylaşım, sürdürülebilirlik ve sorumluluk. Bu değerler bilgi toplumunun dokuz ana konusu olan “Dokuz P” lerde örneklenmiştir: ilkeler, katılım, insanlar, meslek, mahremiyet, korsanlık, koruma, güç ve politika.

Bölüm II *Yıkıcı Siber Teknolojiler ve Etik* dört makaleden oluşmaktadır. Bunlar yapay zekâ ile ilgilidir, siber toplumdaki işlerin geleceği olarak Blok Zinciri dördüncü sanayi devriminin kilit etik zorluğu olarak ele alınmıştır. İlk makale *Arkadaşım Algoritma: Yapay Zeka’nın Kuramsal Ve Etik Zorlukları-* Erny Gillen Lüksemburg’da teolojik etik profesörü olarak çalışmış ve Freiburg’daki Katolik Uygulamalı Bilimler Üniversitesi’nde ders vermiştir. Teknik donanımların günlük yaşamı kolaylaştırdığını ve insan organizmasının bile biyokimyasal algoritmaların ürünü olduğunu belirtmektedir. Yazar günlük dilde yapay kelimesinin olumsuz ahlaki yargıya işaret ettiğini belirtir. Diğer taraftan tıp ve diğer bilimlerde, örneğin işleyen biyolojik organlar veya durumlar ile yapay bir böbrek veya yapay bir koma arasındaki farkı tanımlamak için kullanılır. Ağzımızdaki yapay dişler, endişe duymadan konuşabileceğimiz anlamına gelir. “Yapay” kelimesine pozitiflik vermek için, bugün onu daha masum “yeni” kelimesiyle değiştirilmiş, yeni bir diz ile hareket halindeki insanlar, yeni dişler veya yeni bir kalp pili ile faydaları en gelişmiş olarak görülür. On beş sene önce, biri fiziksel bağlantı olmadan sokakta telefon edebilir veya e-postaları okuyabilir miydi? İçinde yaşadığımız dünya her yönden yapaydır. Yapay zekâ da, insanlık dışı hızlı ve hafızada güçlü bir uzantı anlamında, her zamankinden daha hızlıdır ve toplumun hizmetindedir.

Bu bölümde yer alan diğer bir makale ise *Yapay Zekâ Etiği*, dört yazarın ortak çalışmasıdır. Julia Bossmann, Strateji Derinliği Hesaplama Direktörü, Rob Smith, eski kıdemli muhabir küresel şirketler ve kurumlar için dijital iletişim sağlayıcısı, Mauro F. Guillén Uluslararası

Eğitim Profesörü, Srikar Reddy mühendis, Sonata Yazılım Şirketi ve Sonata Bilgi Teknolojileri Limited Şirketi Yönetim Kurulu üyesi, görüşleri ile Dünya Ekonomik Forumu Gündemi'ne katkıda bulunmuşlardır. Dünya gündemindeki Dünya Ekonomik Forumu, Dördüncü Sanayi Devrimi ve bunun içinde özellikle Yapay Zekâ ve Robotik konularında önemli bir odaklanmaya sahiptir. Yapay zekânın neredeyse sınırsız manzarasını konuşmak için doğru zaman olduğuna inanmaktadır. *Blok Zinciri Etiği*-Troy Wilkinson, ABD'de çok iyi tanınan bir Kanun Yürütme Uzmanıdır. Makalesinde Blok Zincirinin tanımını ve açıklamasını yapmıştır. Blok Zinciri kripto para birimi Bitcoin ile karıştırılır. Bitcoin Blok Zinciri değil, ilk önce işlemlerini işlemek için Blok Zinciri teknolojisini kullanan teknolojidir. Kripto para birimi madenciliği halen Blok Zinciri teknolojisinin en büyük kullanımınıdır ancak Blok Zinciri uygulaması için olasılıklar alanı sınırsızdır. Tanımı gereği Blok Zinciri tüm kripto para birimi işlemlerinin sayısallaştırılmış, merkezi olmayan, halka açık olmasıdır. Başlangıçta sanal para birimi Bitcoin için muhasebe yöntemi olarak geliştirilen Blok Zinciri bugün çeşitli ticari uygulamalarda görünmektedir.

Teknoloji öncelikle işlemleri doğrulamak için kullanılır, dijital para birimlerinde, Blok Zinciri'ne pratik olarak herhangi bir belgeyi dijitalleştirmek, kodlamak ve eklemek mümkündür. Fidyeye yazılımın yükseliş ve kripto para biriminin ardındaki Blok Zinciri teknolojilerinin siber suçtaki artışla doğrudan nasıl ilişkili olabileceği konusunda da büyük tartışmalar yaşanmıştır. Blok Zinciri'nin anonimliği, yasadışı silahlar, ilaçlar, hatta kitle imha silahları ticareti yapmak için sağlanan mahremiyetten yararlanan kötü aktörler tarafından teknolojinin kötüye kullanılması ile ilgili sorunlara yol açabilir. Blok Zinciri'nin silinmez doğası etik midir? Unutulma hakkına sahip olup olmadığımız sorusu vardır, veri gizliliği yasaları uygulanırken, unutulma hakkı Blok Zinciri içinde nasıl işler? Kimlik gibi geniş bir veri kümesi yelpazesine uygulandığında, erişimin kısıtlanması ve kontrol edilmesi hayati önem taşımaktadır. Verilerin yetkisiz kişilerce kolayca erişilememesinin sağlanmasına ve vatandaşların kendi kişisel verilerinde gereksiz müdahalelere karşı korunmalarını sağlamak için veri erişim kayıtlarının tutulması ve düzenli olarak gözden geçirilmesine özel dikkat gösterilmelidir. Diğer yandan şeffaf ticaret izlemeleri için de kullanılabilir.

Dünyanın en büyük elmas üreticisi olan De Beers, zeminden çıkarıldığı andan itibaren ve her el değiştirdiklerinde elmasları izlemeye yardımcı olmak için endüstri çapında bir Blok Zinciri başlatmayı planlamaktadır. Blok Zinciri'nin elmas endüstrisinde uygulanması, kanlı elmas ticaretine karşı savaşmanın yanı sıra sentetik taşların doğal olduğu iddia edilmesini önleyecektir. Ancak etik olmayan girişimciler vardır. Blok Zinciri toplumu, inandırıcı ve etik

iş adamları gelecekte savaşmaya devam etmek istemiyorlarsa, aralarında dolandırıcıların olmaması için güçlerini birleştirmelilerdir. Blok Zinciri teknolojisini uygularken ölçülmesi gereken birçok etik husus vardır. Verileri bir ömür boyu saklamak doğru mudur yoksa gelecekte bireye zarar verebilir mi? *Siber Toplumda İşlerin Geleceği*- International Labour Organisation ILO makalesi Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından hazırlanmıştır. ILO, BM çalışma standartları, politikaları ve uygun iş programları için özel bir ajanstır. Çalışma koşulları hakları zorunlu çalışma gibi konuları incelerken bunu siber alanda da incelemişlerdir.

Bölüm III *Siber Din ve Etik* başlıklıdır. Herhangi bir teknolojik devrimde korku ve umutların ana itici güçleri olan dini ve sözde dini yönler incelenmiştir. İnsanlarla insan olmayan varlıklar arasındaki ilişkinin temel sorusuna yol açtığı belirtilmiştir. Homo Deus: Veri Dini Olarak Data-İsrail, Yuval Noah Harari, Tarih Profesörüdür. Büyük Veri Oracle: Peygamberler Olmadan Kehanetler, Bruno Granche, Felsefe Dr. Almanya'da araştırmacı olarak görev yapmaktadır.

Bölüm IV *Siber Hukuk, Siber Sağlık ve Etik* başlığındadır. Blok Zinciri Yasal Yönetmelikler-Michael Mosimann. İsviçre'de Blok Zinciri ve kripto para birimleri için merkezi bir şehir olan Zug'da Blok Zinciri işlerinin hukuki yönlerine odaklanan bir avukattır. Blok Zinciri topluluğunun hayati kişisel çıkarları nedeniyle daha fazla piyasa katılımcısı düzenlemelerden kaçınmaya veya potansiyel olarak uygulanabilir düzenlemeleri göz ardı etmeye çalışmaktadır. Tüm piyasa katılımcılarının etik olarak bilinçli bir davranışı, yasa koyucuları katı düzenlemeler yerine daha liberal bir şekilde geliştirmelerini etkileyebilir. Diğer makale *Yüksek Teknoloji Etiğine İnsani Yaklaşım*-Aharon Aviram, Tapan Patel, İsrail. Aviram, Negev Benguion Üniversitesi'nde Eğitim Filozofu, Profesör ve Eğitim Fütürizm Merkezi Başkanıdır. Patel, Hindistan Teknoloji Enstitüsü Madras'ın İnşaat Mühendisliği Yüksek Lisansına sahiptir. Bilgi ve iletişim teknolojileri ve onun sosyal ve psikolojik etkisine dair etik düşünmeyi mümkün kılmak için tutarlı, sağlam temelli ve mümkün olan etik modelin mümkün olduğunda geliştirilmesi gerektiği iddia edilmiştir.

Sayısal Sağlık: Etik Ve Politika Zorlukları Toplantısı-Effyaa Vayena, Tobias Haeusermann, Afua Adjekum, Alessandro Blasimme, İsviçre/Birleşik Krallık. Makale yazarları olan Vayena, Sağlık Etiği ve Politikası Laboratuvarı, Sağlık Bilimleri ve Teknolojisi Bölümü, İsviçre Federal Teknoloji Enstitüsü. Haeusermann Sosyoloji Bölümü, Adjekum, Zürih'te

Dijital Sağlık Etiği ve Politikası alanında doktora öğrencisi, Blasimme, Biyoetik Dr. Sağlık Bilimleri ve Teknolojisi Bölümü Kıdemli Araştırmacısıdır. Dijital sağlık, sağlık ve tıpla ilgili çok çeşitli yeni dijital teknolojileri kapsamaktadır. Bu teknolojiler, hem hastalardan hem de sağlıklı vatandaşlardan giderek artan miktarda veri toplama ve analizinde son teknolojilere dayanmaktadır. Bununla birlikte, yeni fırsatlarla birlikte, yeni etik ve politika zorlukları ortaya çıkmaktadır. Dijital sağlıkta yenilik, çeşitli etik ve politika zorluklarıyla karşı karşıyadır. *Net-Değer: Özgürlük, İtibar, Bağımsızlık*-Fransa, Dan Shefet felsefe ve hukuk diplomasına sahiptir ve teknoloji hukuku ve İnsan Haklarını nasıl etkilediği konusunda uzmanlaşmıştır. Bağımsızlık Bildirgesi II konusundan bahsetmektedir. Tüm ülkelerin veri konularının birleşmesi, nihai özgürlük sözü yerine yeni ustaların kölesi olduğunu ifade etmektedir. Hukuk, Siber Etik Ve Teknoloji-Narayan Toolen, hukuk mezunu, İsviçre Cenevre merkezli yasal bir fütürist ve dünya savunucusudur. Teknolojilerin ihtiyaç standartları, kuralları ve düzenlemeleri, teknoloji etiği, yasal etik ve hukuk sistemi konularına değinmiştir.

Bölüm V *Siber Yönetişim ve Etik* başlıklıdır. Siber Uzay ve Etik Çerçeve Uluslararası Kongresi-Pavan Duggal, Hindistan. Makalede uluslararası siber etik çerçevelerinin önemi, birbirinizin bilgisayarını hacklemeyin altın kuralı ile ikili anlaşmalar konuları işlenmiştir. *Sadece İnternete Doğru: Cumhuriyet Ağı Tarafsızlığı*-İsviçre Johan Rochel, Hukuk Dr. Yazar ağ tarafsızlık çağrısının adil bir internet için daha geniş bir çağrı olarak anlaşılması gerektiğini, hâkimiyetsizlik olarak tanımlanan özgürlük, bireysel özgürlüklerin savunulması ve tanıtılması bağlamında, aynı zamanda bilgi ekosistemi bağlamında verimli olabileceğini ifade etmiştir.

Bölüm VI *Siber Güvenlik, Siber Suç, Siber Savaş ve Etik* başlıklıdır. Etik Ve Otonom Silah Sistemleri: İnsan Kontrolü İçin Etik Bir Temel Mi?, Uluslararası Kızıl Haç Komitesi, silahlı çatışma mağdurları ve diğer şiddet durumları için insani koruma ve yardım sağlayan bağımsız, tarafsız bir küresel organizasyondur. Makale etik, hukuk, kamu vicdanı, insan haysiyeti, sorumluluk, güvenilirlik, zaman ve uzayda kısıtlamalar konularına değinmiştir. *Siber Suç: Filipinler Sorumlusu*-Yolanda S. Lira, Leirrand Christian A Ochotorena. Yazar Yolanda, Ulusal Polis Komisyonunun Bölge Müdürü, Filipinler'deki Manila Kriminoloji Okulu Dekanı ve Lisanslı Kriminoloji Uzmanları Derneği, Kriminoloji Dekanları Derneği Kurucu Başkanı ve Yöneticisidir. Leirrand ise, Western Mindanao Eyalet Üniversitesi ve Polis Eğitmeni Veri Koruma/BT Güvenlik Ofisi Genel Müdürüdür. Siber suçlar, hükümetin

çabaları, akademik dünyada siber güvenlik, bilgisayar bilimcileri, bilgi teknolojisi uzmanları konularını işlenmiştir.

Şeffaf Bir Dünyada Casusluk: 21. Yüzyılda Etik ve İstihbarat-İsviçre Siobhan Martin, Uluslararası İlişkiler/Siyaset Bilimi alanında doktora derecesine sahiptir. Cenevre Güvenlik Politikası Merkezinin Liderlik, Kriz ve Çatışma Yönetimi Programında Kıdemli Program görevlisidir. Bu makale, etiğin istihbarattaki rolü, uygulamasında ortaya konan zorluklar ve bu konuda gelecekteki beklentileri hakkındaki mevcut düşünceleri analiz etmeye yöneliktir. İstihbarat teşkilatlarının, yıllarca süren skandallara yol açan gizlilik ve tartışmalı davranışların gölgesine geri adım atmadan ulusal güvenliği koruyabilmesinin mümkün olup olmadığı sorusunu sormak zorunludur. Gizliliğe duyulan ihtiyaç esastır, ancak kurumun bağımsızlığını ve etkinliğini bireysel güvenlik, demokratik değerler ve hukuk ile dengelemek ve bu kaygıların istihbarat toplama faaliyetlerinde nasıl birleştiği konusunda daha iyi çaba gösterilmesi gerekmektedir. *Gizli Hizmetler: Etik Olabilir Mi?*- Christoph Stückelberger, İsviçre. Makale, günümüzde ve tarihte gizli hizmetler, muhbirlerin araç ve motivasyonları konularına yer vermiştir.

Bölüm VII *Siber Medya, Siber Eğitim ve Etik* başlıklıdır. Siber Etik, Vatandaşların Eleştirel Düşünmesini Gerektirir-Almanya, Ingo Radermacher, stratejik BT gelişimi için Bilgisayar Bilimi ve Radermacher Danışmanlık Kurucusudur. Flensburg Üniversitesi Uluslararası İşletme Enstitüsü'nde ve uygulamalı bilimler Üniversitesi'nde öğretim görevlisidir. Makalesinde dijital dönüşümün, teknolojik alanla sınırlı olmayıp aynı zamanda analog gerçeği ve çevreyi de etkilediğini söylemiştir. Böylece ele alınması gereken etik soruların ve çatışma alanlarının ortaya çıktığını belirtmiştir. Dijital zamanlarda bile insanlar topluma ve dünyaya sorumlu bir şekilde katılmaya ve etik bir şekilde davranmaya davet edilmektedir.

Siber Zorbalık-Saakshar Duggal, Hindistan Yeni Delhi kentinde Siber Zorbalık Merkezindeki Gençlik Koordinatörüdür ve lisans öğrencisidir. Siber Zorbalık adlı makalede, eğitim ekosistemindeki ilgili paydaşları bir fenomen gibi siber zorbalıkların ortaya çıkardığı büyük zorluklar konusunda eğitmeyi amaçlayan organizasyonun Siber Zorbalıkla Mücadele Merkezi olduğu belirtilmiştir. Siber zorbalığı cep telefonları, bilgisayarlar veya tabletler gibi dijital cihazlarda gerçekleşen zorbalık olarak tanımlamıştır, kişinin görüntülerini göndermeyi, bu kişiye utanç ve küçük düşürülmeyi de içerir. Siber zorbalığın durdurulmasının bir ihtiyaç olduğunu belirtmiştir. *Çocuk Koruma Online: UNICEF Hindistan Önerileri*. Makale Yeni

Delhi, UNICEF'in Hindistan Ofisi tarafından yazılmıştır. BM'nin çocuk koruma ve dâhil etme ajansı olarak görev yapmaktadır ve dijital dünyadaki çocuk koruması programlardan biridir. Makalede çocukların siber suçlara, siber zorbalıklara, çevrimiçi cinsel suiistimler vb. karşı çevrimiçi korunmasının küresel çapta büyük bir zorluk olduğu ve kurumun önleme, eğitim ve mevzuat konularında çok aktif olduğu belirtilmiştir. *Siber Etik Araştırma Merkezleri ve Ağları*-Christoph Stückelberger tarafından makalede Siber Etik Araştırma Merkezleri ve Ağları konusunda web site adreslerinin kısa bir listesi sunulmuştur.

Kitapta siber etiğin teknolojilerin etiği olduğu ve tüm etik alanları içerdiğinden bahsedilmiş, bu doğrultuda etik ile ilgili siber uzay, hukuk, teknoloji, din gibi konularla ilgili geniş bir yelpaze sunulmuştur. Değer ve erdemlerin bize rehberlik etmesi gerektiği belirtilmiştir. Etik ve din etkileşiminin kitapta yer alan yazarların inancı gereği yer almış ancak farklı dinlere mensup yazar katkısının olmaması bu konudaki bakış açısı farklılıklarını yansıtmamıştır. Eser, siber ve etik etkileşimi hakkında bilgi sahibi olmak isteyen ya da bu konuda kapsamlı araştırma yapacak olanlara, geniş perspektif doğrultusunda hazırlanan farklı konu ve katılımcıların makalelerinden oluşturulması nedeniyle okuyucularına yardımcı olabilecektir.

